

Beszámoló a Csillagászat Napjáról

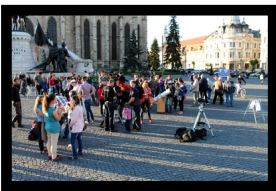
Scris de István Mátis

Joi, 15 Mai 2014 09:19 - Ultima actualizare Vineri, 16 Mai 2014 17:05

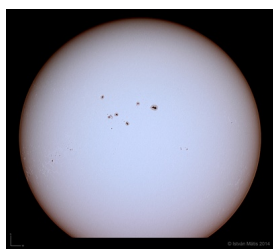
A Borealis Csillagászklubban már több éves hagyománynak számít a Csillagászat Nemzetközi Napja. Eddig is szerveztünk [hasonló eseményeket](#): a Csillagászat Napját egyszer vagy kétszer ünnepeljük meg minden évben, 2009-ben, a Csillagászat Évében bekapcsolódtunk és megszerveztük az ugyancsak járdacsillagászati témájú "100 óra csillagászat" és "Galilei éjszakák" rendezvényeket. Ezenkívül sokszor szervezünk rendszeres, illetve az időjárástól függően rögtönzött távcsöves kirándulásokat városon kívülre, ahonnan fényszennyezésmentes helyről tudjuk észlelni az eget.

Volt már több napos táborunk, tartottunk csillagászati bemutatót több iskolában, illetve bekapcsolódtunk a hazai csillagászati programokba és részt veszünk az országos csillagászati táborokban. De a Csillagászat Napja az, ami leginkább járult hozzá a Borealis Csillagászklub megalakulásához. Ilyenkor összegyűl az amatőr csillagászok java és Kolozsvár egyik központi terén mutatják be távcsöveikben az arra járó kíváncsiaknak az égbolt látványosságait. Ez a "járdacsillagászat".

Ez történt 2014 május 10-én is, Kolozsvár főterén, ahol 10 lelkes amatőr csillagász tartott távcsöves bemutatót az oda látogatóknak. Derült meleg nap volt, csak helyenként felhőkkel. A távcsövek felállítása után az esemény délután 3-kor, a Nap megfigyelésével kezdődött. A napszűrővel ellátott távcsövekben sok napfolt, umbra és penumbra látszódott a Nap korongján végig, különböző szigetszerű alakzatokba, csoportokba tömörülve.

Ilyenkor még viszonylag kevesebb látogató volt, ezért volt idő elmagyarázni részletesebben az érdekelt megfigyelőknek, hogy miért gyűltünk itt össze, mik azok a napfoltok és hogy az nem mocsok a távcsövön, hanem valójában ilyenek látszik a Nap. Aki nem hitte, az rendre több távcsőben is meggyőződhetett erről.

Volt aki több távcsővel is érkezett. Ilyenkor valaki segített, hogy használja és felügyelje a másik távcsövet. Összesen 11 távcsővel lehetett észlelni, ezek között volt tükrös és lencsés távcső, ekvatoriális és Dobson állványon, 76mm-es tükörátmérőtől egészen 300mm-ig, olcsó meg ezer

euró fölötti, köztük az én két távcsövem: egy 90/1250mm-es MC távcső, illetve a saját [házi készítésű](#) Newton távcsövem is.

A [legkisebb távcső](#) tulajdonosát, Radu Lupșat kérdeztem, Celestron Firstscope távcsövééről: "2012-ben vettem azért, hogy láthassam a Vénusz átvonulást és raktam rá egy napszűrőt meg egy pár okulárt. A napfoltok elég szépen látszanak". Másik távcsöve egy Skywatcher Maksutov-Cassegrain (MC) típusú tükrös távcső volt motorizált EQ3 állványon. A távcsövek között volt még két Celestron Omni XLT 150/750mm-es távcső, az egyik motorizált ekvatoriális, a másik alt-azimutális állványon. Egy hagyományos lencsés távcsőbe is bele lehetett nézni.

A legnagyobb távcső a Borealis Klubé volt: egy 300/1500-as Newton távcső, Dobson állványon. "A napkorongon több kis fekete pontot fogtok látni. Ezek a Nap aktivitását jelzik", magyarázta Marian Niculescu, a napszűrővel felszerelt távcső gazdája, a Borealis elnöke.

A téren egy [naptávcső](#) is volt hidrogén alfa szűrővel felszerelve, melyben rendkívüli részletekben lehetett megfigyelni a Napot: "Elsősorban a korong szélén látszanak a protuberanciák, melyeket még napkitöréseknek is hívnak. A napkorongon is látszanak a protuberanciák, de ezek szálak szerkezetűek, mivel fentről látjuk őket. A napfoltok részletesebben látszanak, mivel a szűrőnek köszönhetően a Nap felszínéhez közelebbi réteget látunk" ... "A hidrogén alfa szűrő egy összetettebb szűrő, hogy elkülönítse a vörös fény egy 0,7 angström széles spektrumát. Ez egy kifinomultabb szűrő több átengedő és visszaverő elemmel.", mondta Horațius Flueraș a távcső tulajdonosa és az Andromeda Csillagászati Társaság vezetője.

Már minden távcsőnél állt legalább egy két érdeklődő, de mikor arra járt egy turistacsoport akkor már kezdtek a kisebb sorok kialakulni a távcsövek körül. A társalgás több nyelven is történt: románul, magyarul és angolul a külföldi turistákkal és a Kolozsváron tanuló külföldi egyetemistákkal. Sokan mondtak "ú"-t meg "á"-t a látványra de Váradi Nagy Pál amatőr csillagász és rádiós szerint a "lehangosabbak mégis [a gyermekek voltak](#)". Pál nemcsak [csillagtúrákat](#) szervez, szerkeszti a Kolozsvári Rádió csillagászati témájú [Messzelátó blogját](#), hanem sikeres asztrofotós, elsőként készített Erdélyben [analemmát](#), szupernóvát fényképezett. Távcsöve egy már fentebb említett távcsővel megegyező 102/1300-as MC volt, EQ3 ekvatoriális állványzatra felszerelve: "Motorizált, tehát követi a Föld mozgását. Szerencsére iránytűvel nagyon jól pólusra tudtam állítani még itt a Főtéren is nappal, ezért még egyszer sem kellett korigálnom a távcsőnek az orientációját. Mióta kint vagyunk folyamatosan a Napon maradt ... Ezzel a távcsővel jött össze a Hold előtt elrepülő [repülőgép fénykép](#) és az egy gyönyörű fényképsorozat lett.", mondta.

Nemsokára befelhősödött és a Nap eltűnt a fekete felhők mögött. Szerencsére nem esett az eső és a beborulás sem tartott sokáig, mert rövidesen újra kitisztult, újból sütött a Nap és most már a Hold is felkelt. A 83%-ban megvilágított Hold minden távcsőben jól mutatott, de más más

Beszámoló a Csillagászat Napjáról

Scris de István Mátis

Joi, 15 Mai 2014 09:19 - Ultima actualizare Vineri, 16 Mai 2014 17:05

nagyításban. A rövid beborulást leszámítva a Holdat és a Napot folyamatosan lehetett észlelni egészen napnyugtáig, amikor a Jupiter következett a célpontba. A fényes bolygó már az alkonyatban könnyen látszódott, együtt mind a négy holdjával. Az estét még egy lo holdátvonulás is díszítette. Ilyenkor már egyre jobban gyűltek a látogatók, egyre nagyobbak lettek a sorok. A városházától is kijöttek megtekinteni a rendezvényt, amiért gratuláltak a szervezőknek.

Sötétedéskor a Jupiter után rögtön a Mars következett, melyen látszódtak a fehér pólussapkák, illetve halvány részletek a Mars felszínéről, hegyvonulataiból. Ilyenkor a sok távcső ellenére a látogatók már több perces sorokat kellett kiálljanak, hogy bepillanthassanak az okulárba. Nem mindenkinek sikerült egyből és nem feltétlenül a tapasztalat hiánya miatt. A 150-200-szoros nagyításnál az óragép nélküli távcsövekből valóban hamar mozdult ki a látnivaló bolygó. A bemutatók viszont gondoskodtak arról, hogy az érdeklődők egy örömkialtással vagy egy mosollyal hagyják el a távcsöveket.

Az este csúcspontja a gyűrűs Szaturnusz volt. Alacsony állása és a közvilágítás ellenére gyönyörű látványt nyújtott, a távcsőnél a sorok nem nagyon akartak feloszlani még fél óra múlva sem a rendezvény lejárta után.

A becslések szerint körülbelül 500-an néztek távcsőbe a Főtéren. Három új tag jelezte belépési szándékát csillagászklubunkba, ketten még aznap adták be kérvényüket és segítettek a távcsöves bemutatásban is. Köszönjük a támogatásukat és az önkéntesek fáradhatatlan segítségét!

A Főtéren kívül a Csillagászat Napját a Babeş-Bolyai Tudományegyetem is megünnepelte, illetve a hozzátartozó Csillagvizsgáló is. Az eseményről a Kolozsvári Rádió magyar nyelvű [műsorában](#) is [beszámoltak](#).

Nem tudnám pontosan megmondani, hogy hol tart a kolozsvári amatőrcsillagászat, mennyire lehetne vagy kéne-e összehasonlítani a nemzetközi színvonallal, de amit biztosan tudok: hogy Kolozsváron létezik az amatőrcsillagász mozgalom.